

กระบวนทัศน์ความเป็นพลเมืองโลก

จากการรับรู้ระดับท้องถิ่น สู่ความรับผิดชอบระดับโลก:
กรอบคิดและการนำไปใช้ในศตวรรษที่ 21

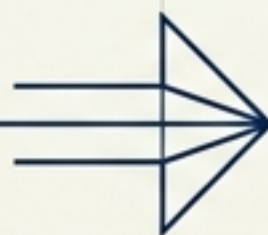
ทำไมต้อง พลเมืองโลก?

อดีต

แรงขับเคลื่อน:

- โลกาภิวัตน์, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, การเคลื่อนย้ายประชากร, และเทคโนโลยีไร้พรมแดน

ความเป็นจริงในปัจจุบัน

ข้อจำกัดเดิม

- ปัญหาข้ามชาติไม่อาจแก้ไขได้ด้วยรัฐชาติ (Nation-State) เพียงลำพังอีกต่อไป

การเปลี่ยนผ่าน

- เส้นแบ่งพรมแดนค่อยๆ สลายไป เรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบที่ขยายขอบเขตไปไกลกว่ารัฐชาติของตน

วิวัฒนาการแห่งความเป็นพลเมือง

	พลเมืองรัฐชาติ (Nation-State Citizenship)	พลเมืองโลก (Global Citizenship)
ความจงรักภักดีหลัก	รัฐชาติเป็นอันดับแรก (ชาตินิยม) 	มนุษยชาติทั้งหมด (จักรวาลนิยม)
ขอบเขตและพรมแดน	ชัดเจน กำหนดโดยสัญชาติและกฎหมาย 	ไร้พรมแดน ขยายตามความห่วงใยและการกระทำ
การแบ่งแยก	พวกเราและพวกเขา (Us and them) 	ความเป็นสมาชิกร่วมของมนุษยชาติ (Common humanity)
การจัดการปัญหา	สิทธิพลเมือง การเมือง และสังคมภายในรัฐ 	ปัญหาข้ามชาติ ความยั่งยืน และความยุติธรรมทางสังคมระดับโลก

นิยามและแนวคิดพื้นฐาน

UNESCO (GCED)

เสริมอำนาจผู้เรียน
(Empowerment)

1. เคารพสิทธิมนุษยชน
2. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
3. ความเป็นธรรมและความยั่งยืน

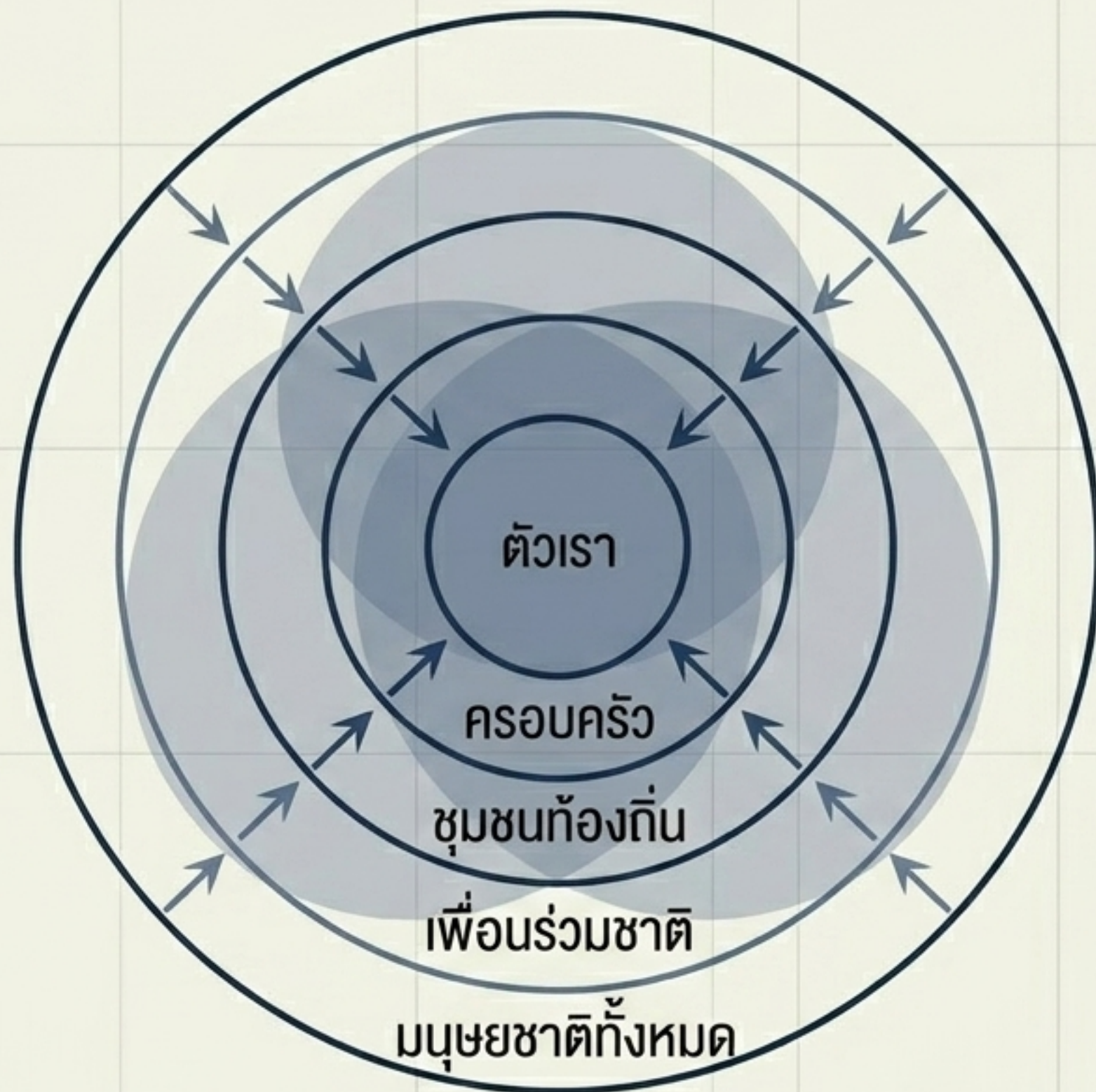

Oxfam

การลงมือปฏิบัติ
(Action & Awareness)

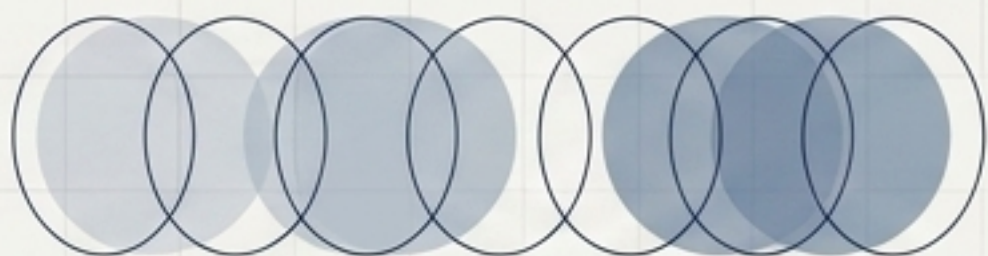
- ตระหนักถึงบทบาทตนเอง
- ขู่ต่อความยุติธรรม
- ร่วมสร้างโลกที่ยุติธรรมและยั่งยืน

รากฐานทางปรัชญา: วงกลมแห่งความเชื่อมโยง

การศึกษาไม่ได้ละทิ้งท้องถิ่น
แต่คือการดึงวงกลมรอบนอก
เข้าหาศูนย์กลาง
เพื่อให้รู้สึกถึงความรับผิดชอบ
ต่อมนุษยชาติทั่วโลกอย่างใกล้ชิดขึ้น
– Martha Nussbaum

เลนส์เชิงวิพากษ์: การศึกษาแบบอ่อนโยน vs. เชิงวิพากษ์

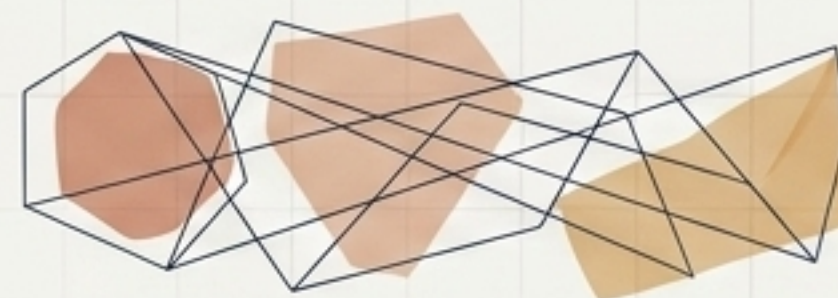
Soft GCED (แบบอ่อนโยน)

มุมมองต่อโลกาภิวัตน์: หลีกเสี่ยงไม่ได้และเป็นบวก (ทุกคนเชื่อมโยงกันอย่างเท่าเทียม)

เป้าหมายหลัก: เสริมอำนาจบุคคลให้เป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการแก้ปัญหา: ส่งเสริมแคมเปญและความตระหนักรู้ทั่วไป

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น: การกระทำอย่างไม่มีวิจารณญาณ, สร้างความเป็นผู้อุปถัมภ์แบบอาณานิคม

Critical GCED (เชิงวิพากษ์)

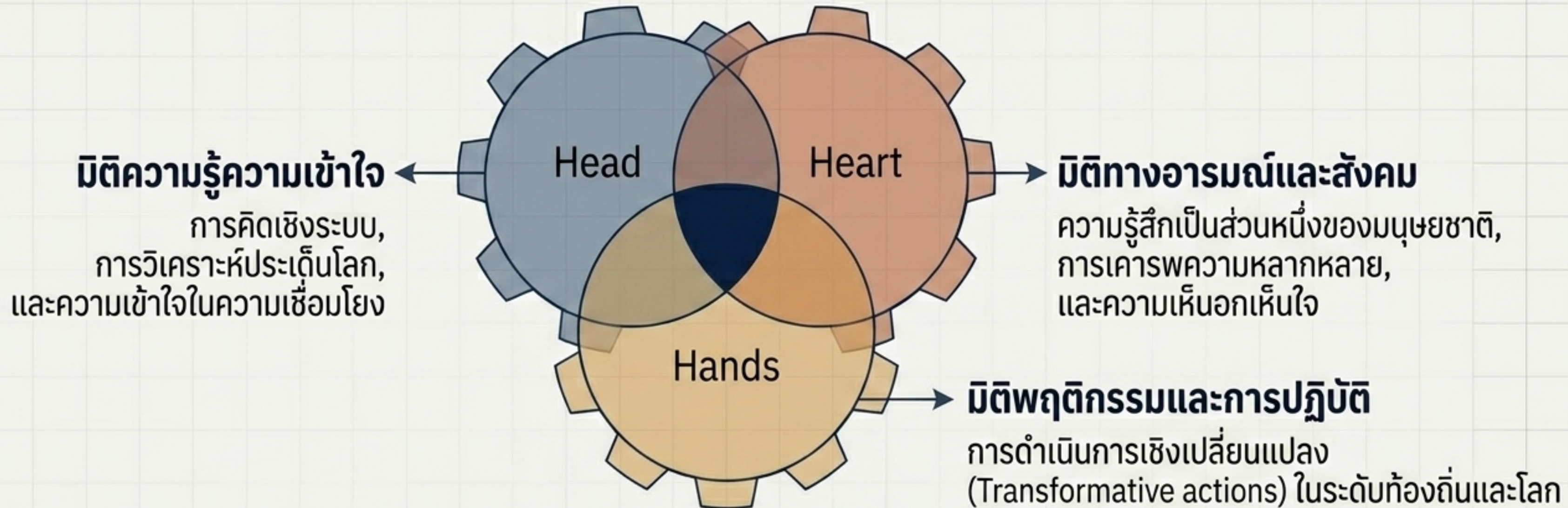
มุมมองต่อโลกาภิวัตน์: ซับซ้อนและไม่เท่าเทียม (มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่สมดุล)

เป้าหมายหลัก: ให้ผู้เรียนตั้งคำถามต่อสมมติฐานและระบบอำนาจ

แนวทางการแก้ปัญหา: การไตร่ตรองตนเอง (Reflexivity) และท้าทายโครงสร้างที่ไม่เป็นธรรม

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น: ความรู้สึกผิด, ความขัดแย้งภายใน, ความรู้สึกไร้ความสามารถ

เครื่องยนต์ 3 มิติของ UNESCO

เครื่องยนต์จะทำงานไม่ได้หากขาดมิติใดมิติหนึ่ง (ความเห็นอกเห็นใจที่ปราศจากการลงมือทำคือความเฉยเมย; การกระทำที่ปราศจากความรู้คืออันตราย)

กายวิภาคของพลเมืองโลก: มิติแห่งความคิด

จิตสำนึกระดับโลก (Global Consciousness)

ตระหนักรู้ว่าปัญหาท้องถิ่นมีมิติระดับโลก เข้าใจระบบโลก และความเชื่อมโยง(เช่น ภูมิอากาศเชื่อมโยงกับการย้ายถิ่นฐาน)

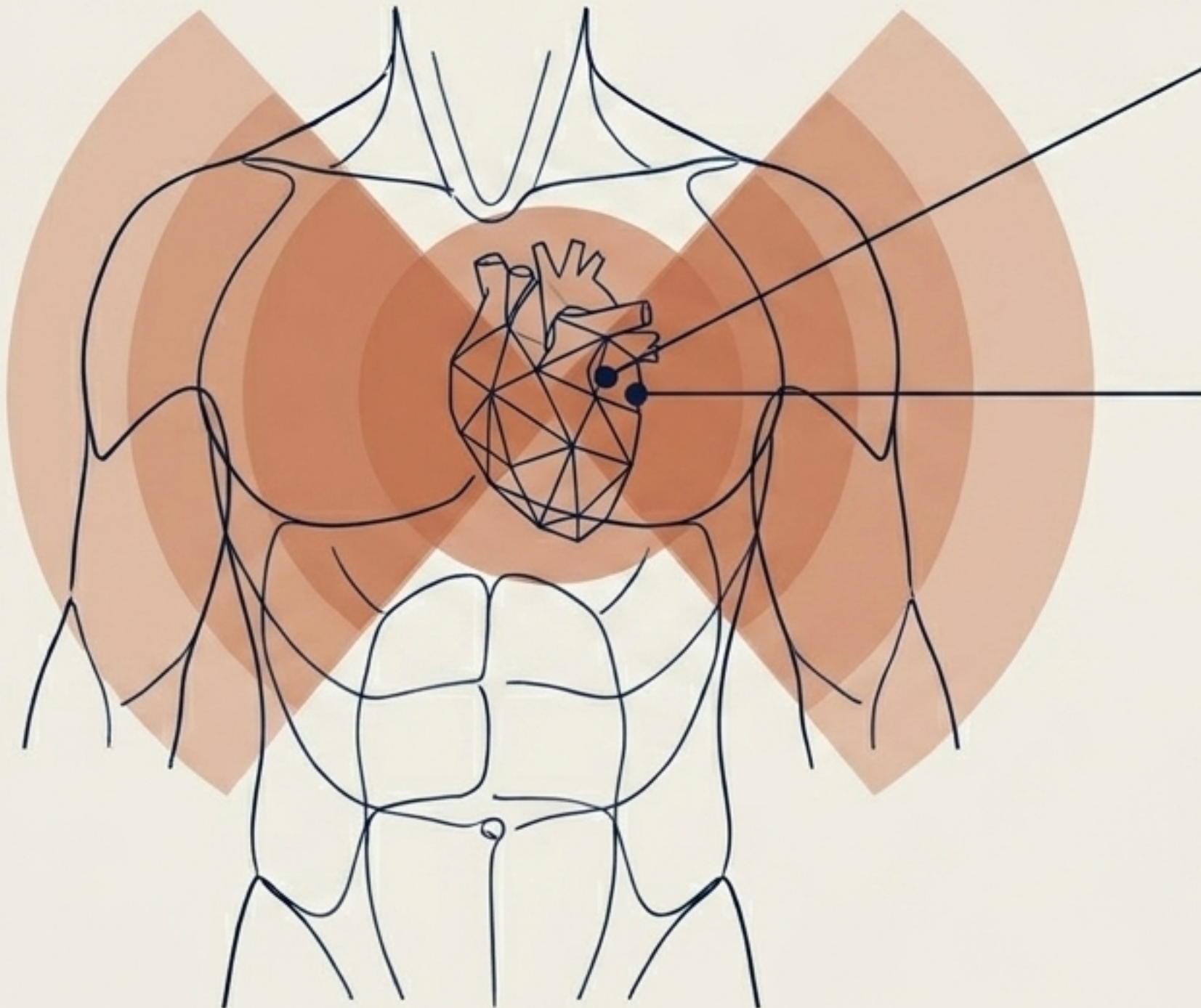
วิสัยทัศน์กว้างไกล (Broad-mindedness)

เปิดกว้างต่อมุมมองที่แตกต่าง พักการตัดสินใจ (Suspend judgment) และมีความอ่อนน้อมถ่อมตนทางปัญญา

การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)

ไตร่ตรองตนเอง (Reflexivity) ระบุดคติ วิเคราะห์โครงสร้างอำนาจ และรู้เท่าทันสื่อ

กายวิภาคของพลเมืองโลก: มิติแห่งความรู้สึก

ความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทร (Empathy & Compassion)
จินตนาการเชิงเล่าเรื่อง (Narrative imagination) - ความสามารถในการมองโลกผ่านสายตาของผู้อื่น และปรารถนาที่จะบรรเทาความทุกข์

ความรับผิดชอบและจริยธรรม (Responsibility & Ethics)
ตระหนักว่าการเลือกในชีวิตประจำวัน (การบริโภค) มีผลกระทบต่อผู้อื่น รวมถึงความรับผิดชอบต่อคนรุ่นอนาคตในการสืบทอดโลกที่ยั่งยืน

ข้อควรระวัง: Empathy Deficit

ต้องหลีกเลี่ยงความเห็นอกเห็นใจที่มีอคติ
ความเมตตาจะต้องครอบคลุมถึงผู้คนที่แตกต่างและห่างไกล
ไม่ใช่แค่คนที่คล้ายคลึงกับเรา

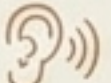

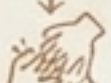

กายวิภาคของพลเมืองโลก: มิติแห่งการลงมือทำ

ความสามารถในการทำงานร่วมกัน (Collaboration)

ปัญหาข้ามชาติไม่สามารถแก้ได้ด้วยคนเพียงคนเดียว

กระบวนการหลัก

- 1. การฟังอย่างกระตือรือร้น (Active Listening)
- 2. การเจรจาต่อรอง (Negotiation)
- 3. การแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (Conflict Resolution)
- 4. การประนีประนอม (Compromise)

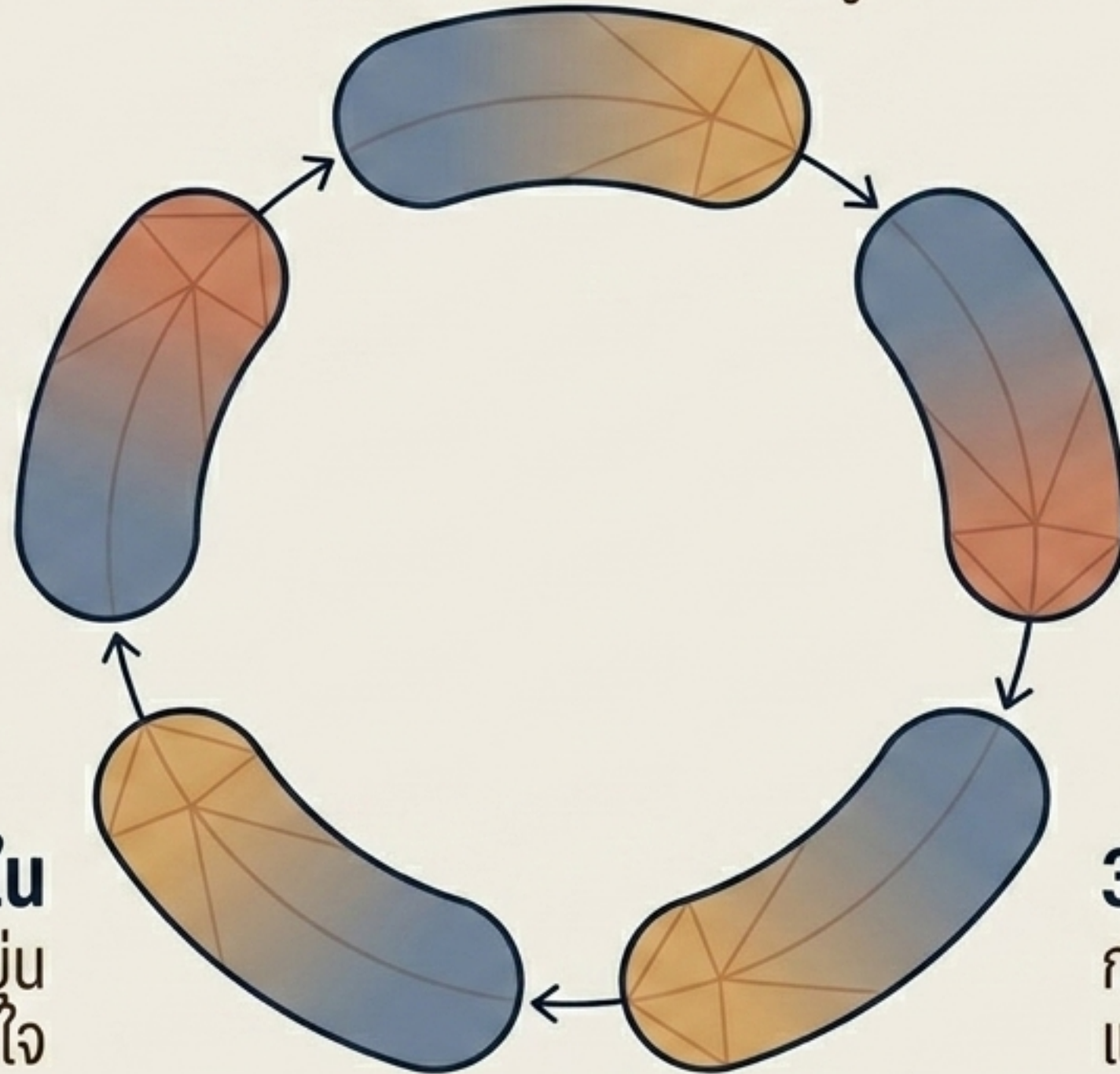
บริบทสมัยใหม่

ครอบคลุมความสามารถในการทำงานเป็นทีมในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual environment) และความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participatory leadership)

วงจรสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม

1. ทักษะ

ความเคารพ เปิดกว้าง และอยากรู้อยากเห็น

2. ความรู้

เข้าใจมุมมองโลกและ
บรรทัดฐานที่แตกต่าง

3. ทักษะ

การฟัง สังเกต ตีความ
และวิเคราะห์

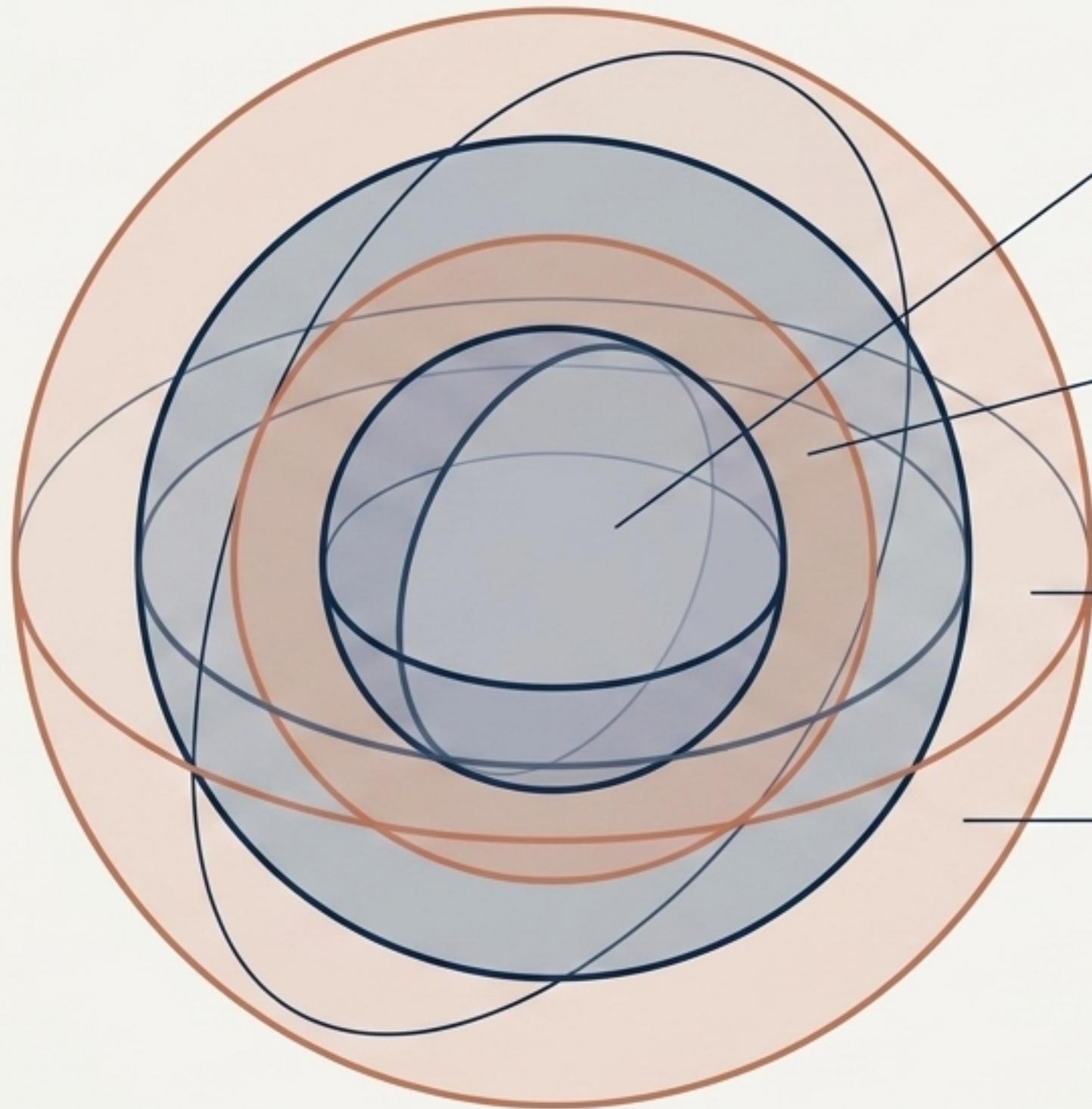
4. ผลลัพธ์ภายใน

การปรับตัวได้ ยืดหยุ่น
และเห็นอกเห็นใจ

5. ผลลัพธ์ภายนอก

พฤติกรรมและการสื่อสาร
ที่มีประสิทธิภาพ
(วนกลับไปเสริมทักษะ)

ระบบนิเวศแห่งการเป็นพลเมือง

พลเมืองท้องถิ่น (Local)

พื้นฐานการมีส่วนร่วม การแก้ปัญหาชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง

พลเมืองระดับชาติ (National)

สภาพทางกฎหมาย สิทธิหน้าที่ และกระบวนการประชาธิปไตย

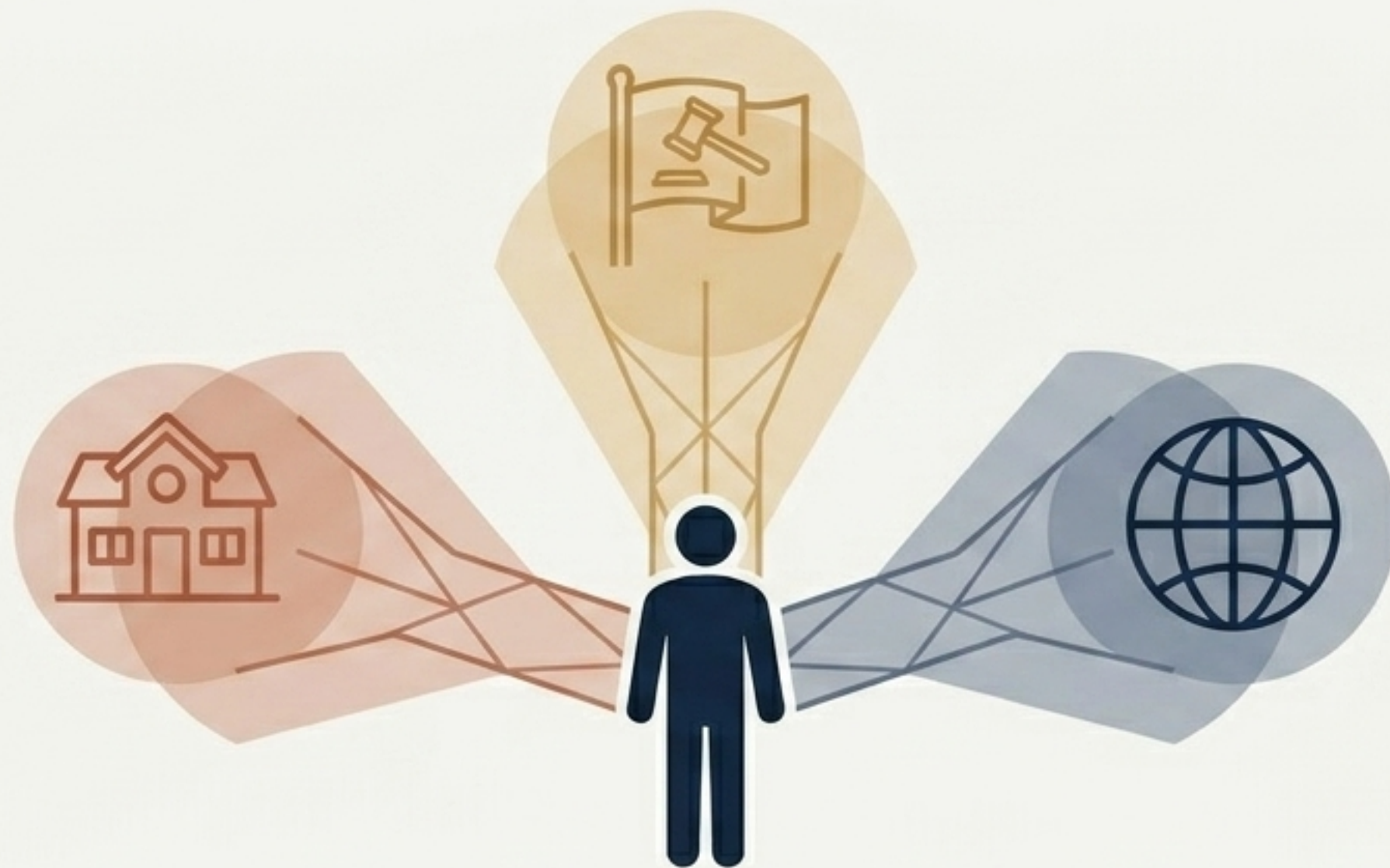
พลเมืองระดับภูมิภาค (Regional)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเมืองข้ามชาติ (เช่น ASEAN, EU)

พลเมืองโลก (Global)

จิตสำนึกร่วมต่อปัญหาโลก (เช่น โลกร้อน) และความรับผิดชอบ
ต่อมนุษยชาติ

อัตลักษณ์เชิงซ้อน: พลเมืองหลายระดับ

- ความเป็นพลเมืองโลกไม่ย้อนแย้งหรือสบล้างความเป็นพลเมืองชาติ
- ผู้เรียนสามารถผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น รัฐชาติ และประชาคมโลกได้พร้อมๆ กัน
- เป้าหมายคือการสร้างสมดุลระหว่าง อัตลักษณ์ของตนเอง กับ ความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง

บทสรุป: สู่การเป็นพลเมืองโลกที่สมบูรณ์

Shift

ก้าวพ้นพรมแดนรัฐชาติ
แต่ยังคงเคารพอัตลักษณ์ท้องถิ่น

Integrate

บูรณาการ 3 มิติ (ความคิดรวบยอด,
ความเห็นอกเห็นใจ, และการลงมือปฏิบัติ)
เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง

Act

พัฒนาคุณลักษณะทั้ง 7 ประการ
(จากจิตสำนึกระดับโลก
สู่ทักษะข้ามวัฒนธรรม)

การเป็นพลเมืองโลก คือการขยายพื้นที่ของความเห็นอกเห็นใจให้กว้างพอที่จะโอบรับมนุษยชาติ
และกล้าหาญพอที่จะลงมือทำเพื่อโลกที่ยุติธรรมและยั่งยืน